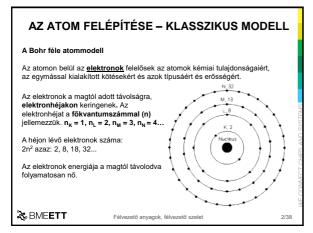
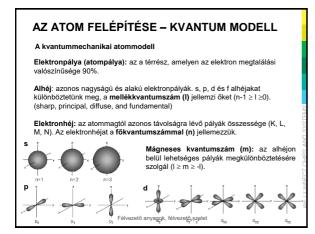
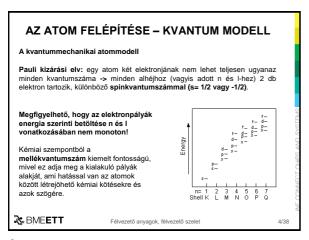

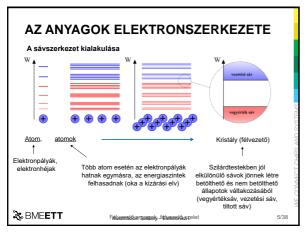
1

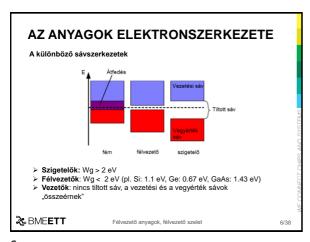

4

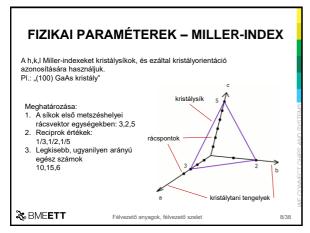

5

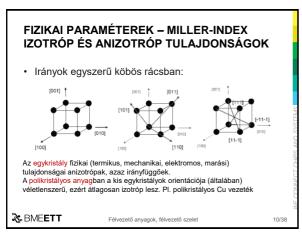
KRISTÁLY DEFINÍCIÓI, KRISTÁLYTANI **OSZTÁLYOK** Egykristály: a periodikus ismétlődése tökéletes abban az értelemben, hogy az anyag teljes térfogatára kiterjed (kristály széle = hiba) Polikristályos: Orto-rombos ν. (mikrokristályos), ha az anyag (egy)kristály szemcséből épül 8 az atomok elrendeződésének hosszútávú periodikus ismétlődése hiányzik (csak rövidtávú rend Köbös létezik). **ॐ** BME**ETT**

7

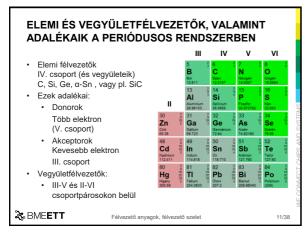

8

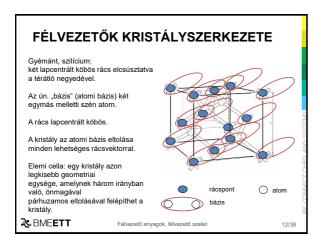
FIZIKAI PARAMÉTEREK — MILLER-INDEX • Jelölések (nem összekeverendőek!) • [] egy adott irány megadására (pl.: [1,0,-1]). • <> ekvivalens irányok halmazának megadására (pl.: <110>). • () egy adott sík megadására (pl.: (113)). • {} párhuzamos síkok halmazának megadására (pl.: {311}). Pl.: "Az [1 0 0] irány merőleges a (1 0 0) síkra."

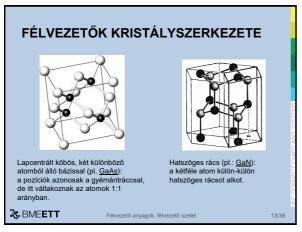

10

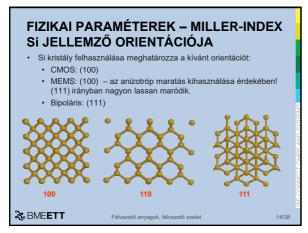

11

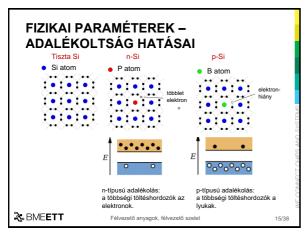

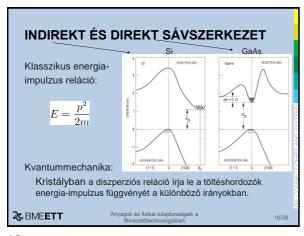

13

14

16

FÉLVEZETŐ ANYAGOK, **TULAJDONSÁGOK** Tiltott sáv Tiltott sáv Tiltott sáv vegyület (eV) (nm) típusa 227 nm Szilícium 1.11 eV 1127 nm Indirekt 0,67 eV 1851 nm indirekt Gallium-arzenid (GaAs) 1,43 eV 867 nm **३** BME**ETT** 17/3

17

SZILÍCIUM-OXID TULAJDONSÁGAI Szilícium-(di)oxid (SiO2, angol: silica), kristályos formája a kvarc. Tulajdonságok: · elektromosan szigetelő gate dielektrikum · alacsony hővezetőképesség • olvadáspont: 1830 °C (> Si) · kémiai és mechanikai stabilitása kiváló savak közül csak a hidrogén-fluorid oldja (csak ezzel mintázható!), emiatt maratás maszkanyaga · diffúzió és implantáció esetében is maszk **३** BME**ETT** Félvezető anyagok, félvezető szelet 18/38

FIZIKAI JELLEMZŐK TÁBLÁZATBAN (Cu, Si, C, SiO2) A félvezető gyártástechnológiában fontos anyagok összehasonlító táblázata Fajlagos ellenállás [Ωm] Formája a félvezető technológiában Anyag Hővezetési Sűrűség tényező [W/(mK)] Réz (Cu) 16,7x10-6 8,94 egykristály (szelet) polikristályos Szilícium (Si) 10³ 150 2.33 (elektróda) 10¹⁵-10¹⁸ C (gyémánt) 2000 3,52 polikristályos (CVD) Szilícium-dioxid (SiO₂) 10¹⁶ 1,38 2,63 polikristályos **≫** BME**ETT**

19

ÖSSZEFOGLALÁS – FÉLVEZETŐ ANYAGOK

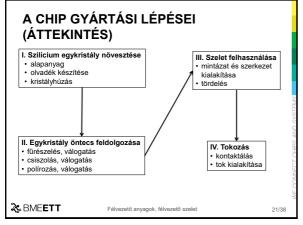
- Az elektronszerkezet határozza meg a félvezető anyagok felhasználását.
- A kristályos anyagok speciális gyártástechnológiát igényelnek.
- Különböző anyagcsoportok (fémek, félvezetők, szigetelők) más-más paraméterei lényegesek: vezetőképesség, dielektromos állandó, hővezetés stb.
- A szilícium alapú elektronika fejlődését nagyban elősegítette, hogy a natív oxidja:
  - · homogén,
  - · kémiai szempontból ellenálló,
  - jó dielektrikum.

३ BME**ETT**

Félvezető anyagok, félvezető szelet

20/38

20

Si EGYKRISTÁLY NÖVESZTÉSE 1. Alapanyag: kvarchomok (SiO₂) Tisztasági követelmények miatt speciális, Ausztrália partjáról 2. Polikristályos szilícium előállítása 3. Olvadék készítése 1600 °C-ra hevítve a poly-Si-t. 4. Öntecs húzása Olvadékból szilárdul meg, orientált kristálymag felhasználásával. Domináns eljárás: Czochralski-módszer http://www.tt.uni-kiel.de/matwis/amat/elmat_en/kap_6/illustr/al_einkrist_inset.jpg 2,25x3,14x20x2,33 kg-330 kg

22

ॐ BME**ETT**

POLIKRISTÁLYOS SI KÉSZÍTÉSE 1. Homokból ívkemencében magas hőmérsékleten nyers Si SiO₂+2C → Si+2CO Ez a Si még szennyezett. 2. Nyers Si reagáltatása sósavval Si+3HCl→SiHCl₃+H₂ A triklór-szilán gáz, könnyen desztillálható. 3. CVD eljárással Si leválasztása triklór-szilánból SiHCl₃+H₂→Si+3HCl (1000°C-on) Az utolsó lépésben keletkezett Si gőzfázisból válik ki egy pálcára (szintén Si).

Félvezető anyagok, félvezető szelet

23

№ BME**ETT**

POLIKRISTÁLYOS SI KÉSZÍTÉSE: "parts-per" ARÁNYSZÁMOK

- % százalék 10-2
   % ezrelék 10-3
   ppm parts per million 10-6
   Egy csepp víz 50 literhez képest
- ppb parts per billion 10⁻⁹
   Egy csepp víz egy plafonig vízzel telt nappalihoz képest
- ppt parts per trillion 10⁻¹²
   Egy csepp víz 20 színültig töltött versenymedencéhez képest

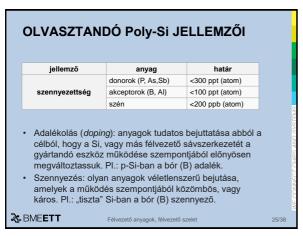
Kis mennyiségű szennyezők mennyiségének, ritkán előforduló hibák gyakoriságának kifejezésére használjuk.

(pl. "A forrasztási hiba gyakorisága 500 ppm, azonnali közbeavatkozást igényel")

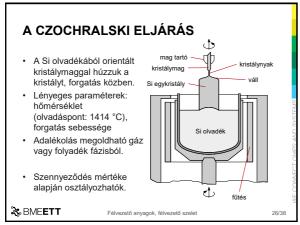
Félvezető anyagok, félvezető szelet

24/38

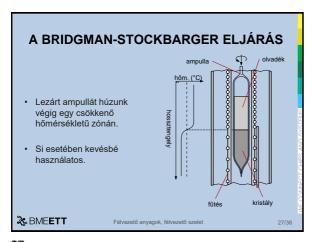
23/38

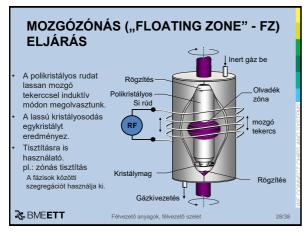

25

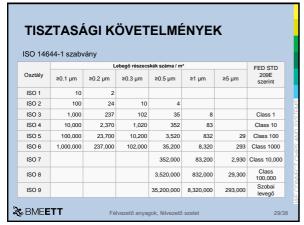

26

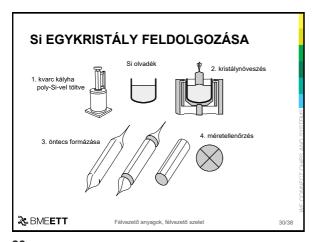

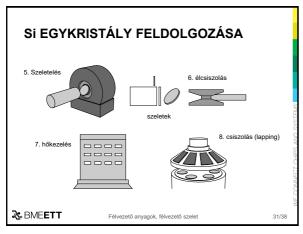

28

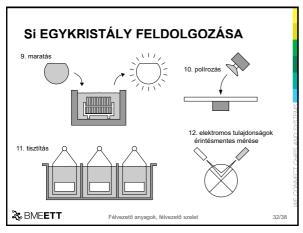

29

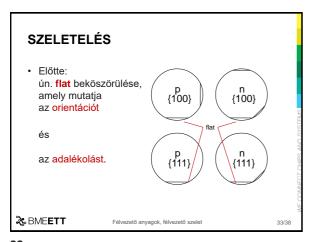

31

32

SZELETELÉS, CSISZOLÁS, POLÍROZÁS

- Belső vágóélű gyémánt körfűrésszel kb. 1 mm vastag szeleteket vágnak az öntecsből.
- A szeletelés hatására a felület szennyeződik, és repedezik.
- Ennek kiküszöbölésére több lépcsős csiszolást (mechanikai), és kémiai-mechanikai polírozást alkalmaznak.

३ BME**ETT**

anyagok félvezető szelet

34

CSISZOLÁS (LAPPING) Feladata: Felületi repedések, vágási nyomok eltávolítása, szelet vékonyítása, mechanikai feszültségek felszabadítása Eredmény: szelet (wafer)

35

Si SZELETMÉRET ÉS ÖSSZES GYÁRTOTT SZELETFELÜLET Jelenleg folyik a 300 mmes átmérőről való áttérés a 450 mm-re. Az összes felület exponenciálisan nővekszik. Kihívás: nagy szeletméret (nagy, nehéz öntecs) • kihozatal növelése Si SZELETMÉRET ÉS ÖSSZES 100,000 100,0

ÖSSZEFOGLALÁS – FÉLVEZETŐ SZELET ELŐÁLLÍTÁSA

- A szilícium alapanyaga a természetben bőséggel áll rendelkezésre.
- A természetből nyert homokot tisztítani kell a félvezetőgyártás számára
- Rendkívüli tisztasági körülmények közt kell gyártani (a szennyezés befolyásolja a félvezető eszköz működését).
- A technológia több (mechanikai, kémiai) lépésből áll, melynek eredménye az eszközgyártásra alkalmas szelet.

o			
	BM	H-F	=TT

Félvezető anyagok, félvezető szelet

37/38

37

TARTALOMJEGYZÉK

- · Anyagok áttekintése, fizikai tulajdonságok
  - Félvezető anyagok elhelyezése a periódusos rendszerben, elektronszerkezet
  - Kristályszerkezetek a IV. főcsoport környékén (C, Si, Ge, III-V vegyületek, n- és p-típusú adalékolás anyagai)
  - Szilícium-dioxid legfontosabb tulajdonságai
- · Modern IC felépítése (áttekintés):
  - félvezető szerkezetek (adalékolás),
  - · dielektrikum rétegek,
- összeköttetés-hálózat
- Si nyersanyagtól ("homok") a félvezető szeletig
- · Egykristályok előállítása
  - kristályhúzás, Czochralsky, Bridgman-Stockbarger
  - jellemző tulajdonságok (méret, szennyezők konc.)
- Szeletkészítés

💸 BME**ETT**

Félvezető anyagok, félvezető szelet

38/38